

Valoració dels estudiants de l'assignatura “Visió literària de l'evolució de les cures infermeres”

*Galbany i Estragués, Paola; **Fernández i Donaire, Lidia;

***Valls i Molins, Roser

Resum: *L'adaptació de les titulacions universitàries a l'EEES (Espai Europeu d'Educació Superior) implica l'adequació de metodologies didàctiques que fan de l'estudiant el protagonista del seu propi aprenentatge. L'assignatura “Visió literària de l'evolució de les cures infermeres” és una optativa de segon curs de la diplomatura d'Infermeria a la universitat de Barcelona que ha incorporat les últimes tendències pedagògiques per fer, de la literatura, un recurs didàctic per aprendre la Història de la Infermeria.*

L'objectiu d'aquest estudi és recollir les valoracions obtingudes a través dels estudiants respecte al desenvolupament general de l'assignatura.

Els resultats obtinguts evidencien un alt grau de satisfacció per part dels estudiants en relació a la globalitat d'aquesta assignatura.

Paraules clau: *Història de la Infermeria, Valoració dels estudiants, Grau de satisfacció, Auto-aprenentatge., Didàctica de la Història*

Title: *Appraisal of the students of infirmary of the "literary vision subject of the evolution of the nurses cares"*

Abstract: *The European Space for Higher Education involves a new educational methodology where student learning plays a leading role. The "Literary Vision in the Evolution of Nursing Care" is an optional course offered in the second year of nursing studies at the University of Barcelona. The course incorporates the last pedagogical tendencies according to which literature becomes a tool for learning Nursing History. Gathering the students' opinion is the aim of our study, which has been conducted through a survey focused on the general development of the course. The results show a high level of student satisfaction from the course.*

Key words: *Nursing history, Students opinion, Satisfaction, Self-learning, History educational methodology.*

Introducció

L'àmbit universitari es troba immers en un procés de canvi fomentat pels acords de Bolonya l'any 1998, on s'inicià un compromís adoptat per part de les universitats europees per canviar d'un paradigma educatiu, basat en l'ensenyament, a un model centrat en l'aprenentatge que pren com a referència un estudiant dinàmic i responsable de la seva formació¹.

Més de deu anys després, i a punt de començar oficialment la integració a l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), moltes de les universitats del nostre territori ja han plantejat canvis importants en els programes de les seves titulacions; en el cas d'Infermeria, es troben abundants exemples d'implementació de

metodologies didàctiques que fan l'estudiant més actiu² en el seu propi procés d'aprendre coneixements, habilitats i actituds, esdevenint, la formació en base a competències³, un dels punts clau en tot aquest procés de canvi.

En el cas de la Història de la Infermeria, matèria impartida tradicionalment de forma expositiva, i percebuda generalment pels estudiants com una assignatura amb poc o gens d'interès, l'adequació de metodologies didàctiques més participatives i atractives representa una gran oportunitat per iniciar el canvi dirigit cap a l'adquisició de les competències exigides per l'àmbit laboral, competències que requereixen, a més, del disseny de sistemes avaluatius⁴ que demostrin el seu assoliment.

L'assignatura *Visió literària de les cures infermeres* n'és un exemple, doncs està configurada de manera que facilita el treball autònom de l'estudiant, en detriment de les sessions expositives impartides pel professor⁵ restant protagonisme a aquest últim i afavorint l'autoaprenentatge. Es tracta d'una matèria optativa de segon curs de la titulació d'Infermeria que utilitza la literatura com a recurs pedagògic per aproximar l'estudiant a l'evolució de les cures i, d'aquesta manera, implicar-lo en un sentiment de pertinença cap el col·lectiu del qual en formarà part en un futur⁶, aprofundint en la història de la professió per analitzar en el rol, les funcions i les responsabilitats dels cuidadors/es i guaridors/es al llarg del temps.

L'estudiant matriculat en aquesta matèria havia de fer la lectura crítica de diferents documents literaris, tant articles com novel·les, relacionats amb la història del guarir o tenir cura acompanyats de diferents activitats per afavorir el treball regular i l'avaluació continuada. Així, la literatura esdevé una eina d'aproximació al passat, per valorar el present i per preparar-los pel futur⁷.

Amb aquesta experiència es constata que el fet d'involucrar els estudiants en el seu propi procés d'aprenentatge els fa més autònoms i responsables, i facilita l'adquisició d'unes competències que, en conjunt, formen persones que saben, que saben fer i que saben ser⁸.

Objectius

Els objectius plantejats per aquest estudi van ser, per una banda, conèixer quines són les percepcions que tenen els estudiants en relació al desenvolupament de l'assignatura per tal d'adequar l'autoaprenentatge a les seves necessitats i interessos, i identificant, alhora, quin era el grau de satisfacció respecte a la metodologia utilitzada; per altra banda, interessava conèixer el grau de motivació en relació a la lectura de llibres i articles proposats, determinar quins són els hàbits de lectura dels estudiants durant el curs i conèixer de quina manera l'estudiant accedeix als recursos disponibles per obtenir els llibres o articles proposats.

Metodologia

Es tracta d'un estudi descriptiu realitzat per determinar l'opinió i percepcions dels estudiants respecte a l'aprenentatge assolit després de participar dins l'assignatura plantejada de

forma dinàmica, basada en l'autoaprenentatge i l'avaluació continuada. Al primer dia es va facilitar un llistat d'articles i llibres a llegir. La lectura dels articles era obligatòria però podien escollir les novel·les a partir d'un llistat, proporcionat per les professores, que contava amb títols basats en diferents contextos històrics, des de la prehistòria fins a l'època contemporània, seguint un cronograma que lligava les lectures i llibres a l'ordre de les etapes històriques. De cada article llegit a casa, es feia una petita prova individual (10 minuts) i després es feia reflexió en grups petits (10-15 minuts) i la resta de temps es dedicava a una posada en comú. En canvi les activitats derivades de la lectura de les novel·les, consistien en que grups de dos alumnes, mitjançant una exposició oral, presentessin a la classe les seves impressions referides a aspectes relacionats amb les cures i la seva evolució a través de la història, derivades de la lectura del llibre.

Després, la resta d'estudiants presents a l'aula havien de confeccionar una síntesi sobre algun dels aspectes rellevants, de la novel·la explicada, relacionats amb l'evolució de les cures. També i de forma anònima avaluaven l'exposició feta del llibre: presentació, contingut i interès.

Com a cloenda de l'assignatura i per recollir l'opinió i percepcions de l'estudiantat se'ls va passar un qüestionari anònim amb l'avançada que ja coneixien la nota final, perquè al fer avaluació continuada, disposaven de totes les qualificacions obtingudes en les diferents activitats formatives desenvolupades.

D'aquesta manera l'alumnat podia fer una valoració completa de l'impartició de l'assignatura continguts, metodologia, avaluació així com l'interès provocat.

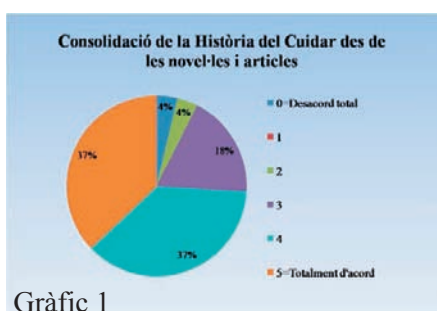
Els participants de l'estudi van ser la totalitat dels estudiants de segon curs de la titulació d'Infermeria de l'Escola Universitària d'Infermeria de la Universitat de Barcelona matriculats a l'assignatura optativa "Visió literària de l'evolució de les cures infermeres" de tercer semestre de tardor (30 en total). La limitació de l'estudi recau en el nombre d'alumnes que integra la mostra, si bé que s'ha intentat pal·liar amb unes preguntes obertes per completar la informació.

L'anàlisi estadístic es va realitzar mitjançant un estudi descriptiu de totes les variables incloses en forma de freqüències i percentatges.

Per al tractament de les dades es va utilitzar el programa informàtic Excel.

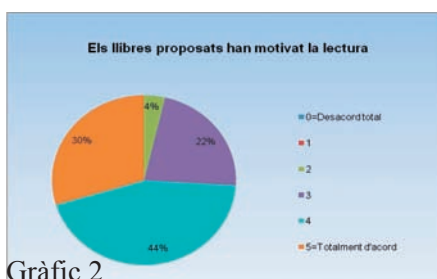
El qüestionari contenia preguntes de múltiple resposta i preguntes obertes, dirigides a obtenir les percepcions i opinions dels estudiants respecte a aspectes concrets relacionats amb el desenvolupament de l'assignatura, i que anaven des del grau de satisfacció amb la matèixa, fins al suggeriment de millores. L'índex de resposta de la mostra va ser del 100%. (Annex 1: veure qüestionari)

Respecte a si la lectura de novel·les i articles els ha ajudat a consolidar els coneixements de la Història de la Infermeria es constata que un 74% dels participants li donen molt bona puntuació, el 37% valoren amb la nota màxima (5 punts), el 37% (4 punts), un 18% li dona 3 punts i la resta, el 8%, menys puntuació. (Gràfic 1)

Gràfic 1

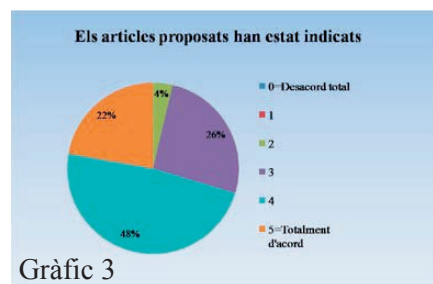
En quan a la motivació que han experimentat envers la lectura de llibres, observem que també puntuen alt: el 30% dels estudiants dona la màxima puntuació (5), el 44% (4 punts), el 22% (3 punts) i la resta, el 4% menys puntuació. (Gràfic 2)

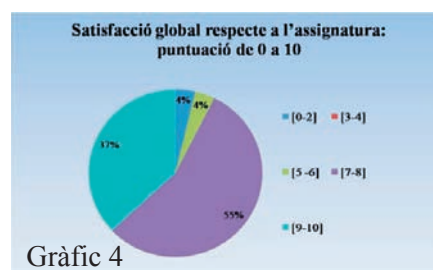
Gràfic 2

La motivació promoguda per la lectura d'articles canvia una mica, ja que el 22% de la mostra li dona la màxima puntuació (5 punts) mentre que és el 48% qui coincideix amb una valoració de 4 punts; el 26% puntua sobre 3 punts i la resta, el 4% indica menor puntuació. (Gràfic 3)

La satisfacció global envers l'assignatura és força alta ja que el 37% dels estudiants donen la puntuació d'excel·lent (entre 9 i 10), el 55% valora com a notable (7 i 8), i només el 8% dona menys puntuació. (Gràfic 4)

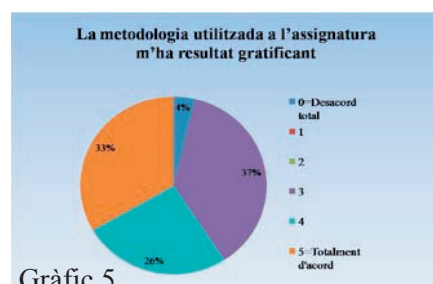

Gràfic 3

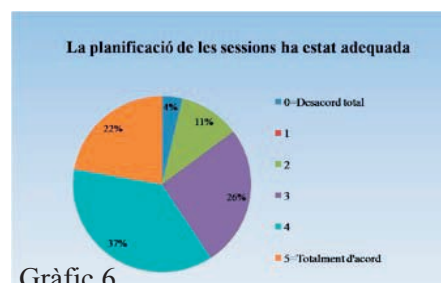
Gràfic 4

Respecte als aspectes més didàctics: metodologia, planificació i avaluació, s'obtenen interessants resultats. A la metodologia, un 33% del grup li atorga la màxima nota (5), el 26%, 4 punts i el 37% 3 punts; la resta del grup li dona puntuació més baixa. (Gràfic 5)

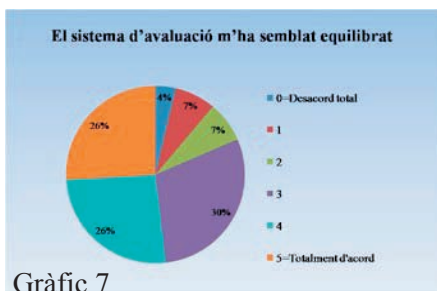
Gràfic 5

En quan a la planificació de l'assignatura, un 59% del total de la mostra puntuen entre 5 punts (màxima nota) i 4 punts, mentre que un 26% valora sobre 3 punts i la resta, un 15%, queden per sota dels 2 punts. (Gràfic 6)

Gràfic 6

Per últim, el sistema d'avaluació resulta adequat per a un 26% del grup, que es posiciona com a totalment d'acord (5 punts); un 26% li atorga 4 punts, un 30% 3 punts, i només el 18% es mostra parcialment en desacord. (Gràfic 7)

Conclusió

Els bons resultats obtinguts en aquest estudi a través de les percepcions i opinions dels estudiants, deixa constància de la importància d'adequar activitats formatives actives dins el currículum acadèmic dels estudiants universitaris, fet que fomenta la seva implicació en l'autoaprenentatge. Tot i així, els suggeriments aportats a través del qüestionari en ha donat força informació als docents per poder aplicar correccions en posteriors implementacions.

El més interessant, és la constatació de que un percentatge molt elevat d'alumnes ha considerat que l'assignatura els ha ajudat a conso-

lidar els coneixements d'Història de la Infermeria que havien rebut el semestre anterior, i que s'ha concretat amb un elevat grau de satisfacció global en relació al desenvolupament d'aquesta. També és important destacar, en quant a la metodologia, que la major part dels estudiants l'han considerat encertada, així com també ho ha estat la planificació de les activitats desenvolupades.

Respecte a la motivació per la lectura dels llibres, s'observa que és una mica més elevada que la lectura dels articles, aspecte que indica que potser s'hauran d'escollir amb més cura aquests últims. Finalment, i respecte al polèmic tema de l'avaluació, s'obtenen uns resultats molt satisfactoris.

En general, pel professorat ha estat una experiència molt interessant perquè la temporalització de les activitats seguia la mateixa cadència que les èpoques de la història i els estudiants han anat treballant al llarg del semestre fent lectures i exercicis, i quedant molt patent l'activitat i esforç desenvolupat.

Bibliografia

1. Schön D. La formación de profesionales reflexivos. Barcelona: Paidós; 1998.
2. Fernández L. La historia de la enfermería en el contexto de l'Espai Europeu d'Educació Superior; vivència d'un canvi. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona Servei de Publicacions; 2008.
3. Tobón S. Formación basada en competencias. Bogotá: Ecoe; 2004.
4. Tejedor FJ. Actitudes y conductas habituales de los profesores de enseñanza obligatoria en relación con la evaluación de alumnos. Revista de Educación. 2002; 328: 325-54.
5. Mezquita Pipió C. Visión literaria en la evolución de los cuidados de enfermería. Hiades. 2001; 5-6 (8): 487-502.
6. Valls R. Història de la professió d'Infermeria. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona; 2007
7. López F. Metodología participativa en la enseñanza universitaria. Madrid: Narcea; 2005
8. Escola Universitària d'Infermeria Santa Madrona. La formació infermera: estat de la qüestió i perspectiva internacional. Barcelona: Fundació La Caixa; 2004

* Galbany i Estragués. Paola. Professora associada EUI UB i professora EUI Vall d'Hebrón
pgalbany@ub.edu

** Fernández i Donaire, Lidia. Professora Títular EUI Gimbernat i associada EUI UB

***Valls i Molins, Roser. Catedràtica EUI UB.